

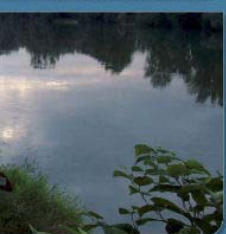
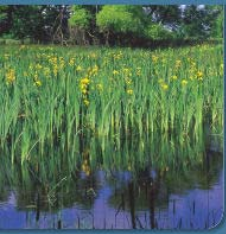
A Nyírség felszín alatti vizeinek mennyiségi problémáinak megoldására javasolt intézkedések

Csegény József

Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság

"Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítése" (KEOP-2.5.0/A)

Felszín alatti víztestek

Sekély porózus (talajvíz)

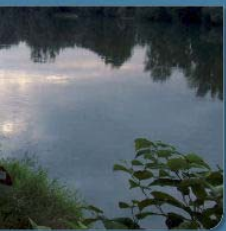
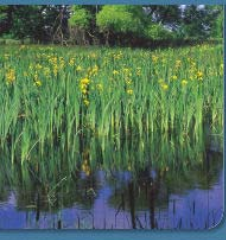
sp.2.4.1	Nyírség - Lónyay-főcsatorna-vízgyűjtő
sp.2.6.1	Nyírség déli rész, Hajdúság

Porózus (rétegvíz)

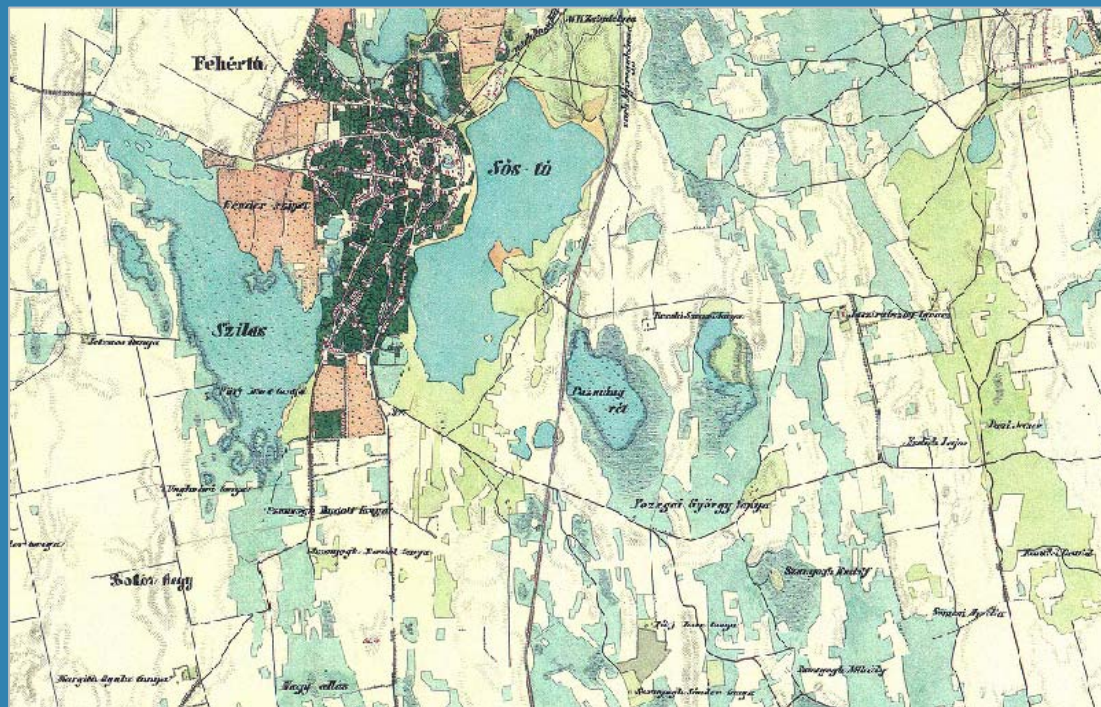
p.2.4.1	Nyírség - Lónyay-főcsatorna-vízgyűjtő
p.2.6.1	Nyírség déli rész, Hajdúság

Porózus termál (hévíz)

pt.2.6	Észak-kelet Alföld
--------	--------------------

- A 19. század közepéig a Nyírség nagyobb része lefolyástalan volt.
- Az akkori társadalmi – gazdasági helyzetben a fő célkitűzés a mezőgazdasági termőterületek növelése volt, ennek érdekében elvégezték a Nyírség lecsapolását.
- A nagyarányú lecsapoló munkák eredményeképpen az állóvizekben gazdag Nyírség területén csak néhány viszonylagosan állandó jellegű tó maradt, azonban aszályosabb években ezek közül is többet a kiszáradás fenyeget.
- A vízgyűjtő csatornáinak beágyazottsága rendkívül változó 0,5 - 10,0 m közötti, ami azt jelenti hogy, a nyírségi mesterséges vízfolyáshálózat a legtöbb helyen belemetsz a talajvíztükörbe, így az évek nagyobb részében megcsapolja azt. A belvízcsatornák mindenkori fenékszintje jelentősen befolyásolja a vízgyűjtő talajvízháztartását és a főfolyások kisvízi vízhozamait. Ezeken a vízháztartási elemeken keresztül a csatornák beágyazottsága kihat a vízgyűjtő teljes felszíni és felszín alatti vízforgalmára is.

Felszín alatti vizek

1. Mennyiségi problémák

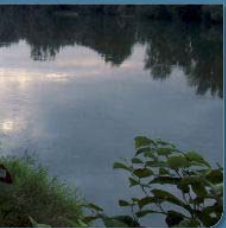
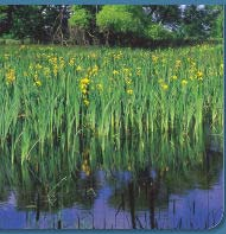
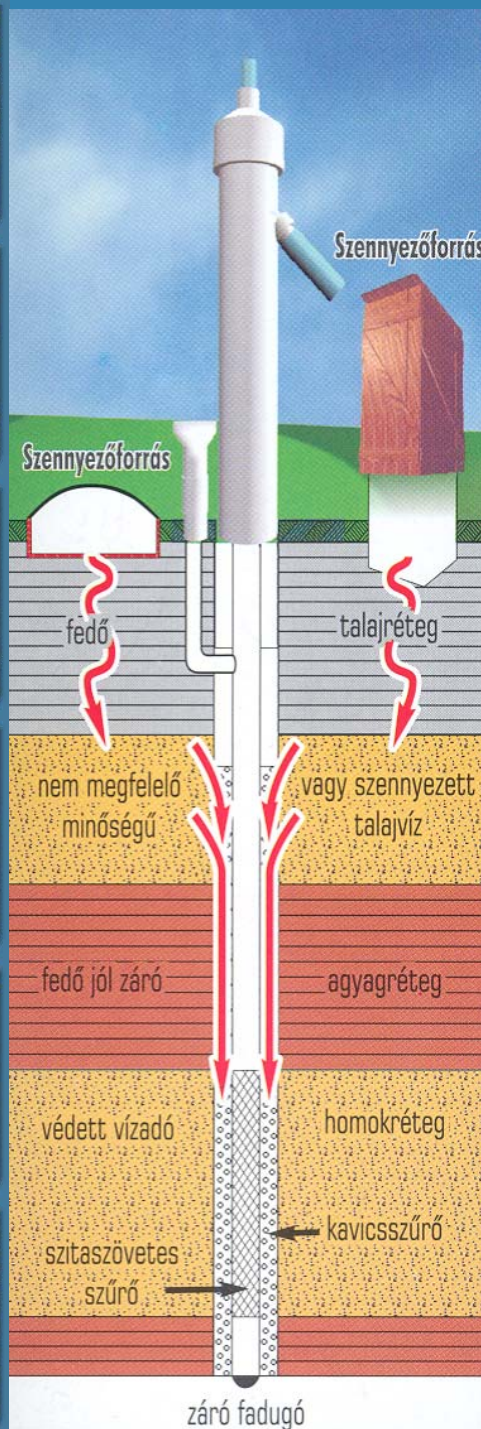
- A Dél-Nyírség felszín alatti víztest kockázatos.
- ökoszisztémák sérült állapota
- Az illegális vízkivétel valószínűleg jelentős.
- Természeti ok: kevesebb csapadék, Műszaki ok: a belvízlevezető csatornák megcsapoló hatása

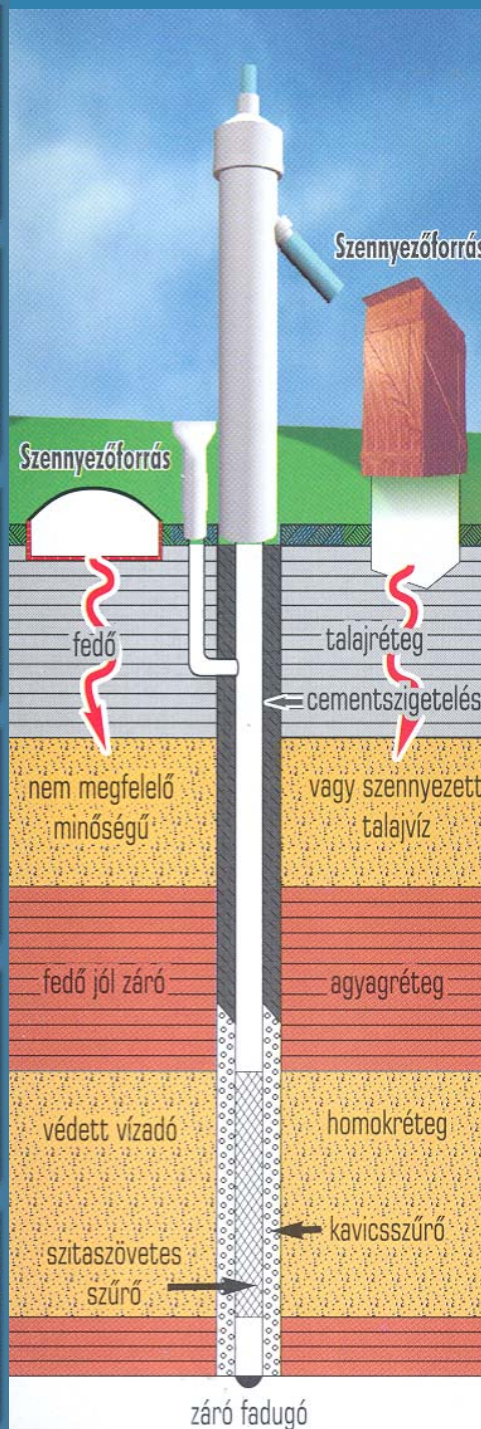
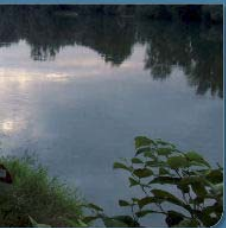
2. Nitrát- és ammónium-szennyezésekkel kapcsolatos problémák

- A talajvíz szennyeződött, melynek főbb okai: a szennyvízcsatornázás hiánya, felelőtlen műtrágyázás.
- A rétegvizek szennyeződéséhez nagyban hozzájárulnak a nem megfelelően kiképzett kutak

3. Egyéb vízminőségi problémák

- Rétegeredetű vízminőségi komponensek: arzén, ammónium, nitrát, nitrit, bór, fluorid, vas, mangán
- Egyéb veszélyes anyagok: növényvédőszer maradékok, olaj, szénhidrogén és szervesanyag, valamint nehézfém szennyezések.

Felszín alatti vizek

1. Mennyiségi problémák

- A Dél-Nyírség felszín alatti víztest kockázatos.
- Az elszaporodott magánkutak vízkivétele jelentős.
- Természeti ok: kevesebb csapadék, Műszaki ok: a belvízlevezető csatornák megcsapoló hatása
- **az ökoszisztémák sérült állapota**

2. Nitrát- és ammónium-szennyezésekkel kapcsolatos problémák

- A talajvíz szennyeződött, melynek főbb okai: a szennyvízcsatornázás hiánya, az állattartás, felelőtlen műtrágyázás.
- A rétegvizek szennyeződéséhez nagyban hozzájárulnak a nem megfelelően kiképzett kutak

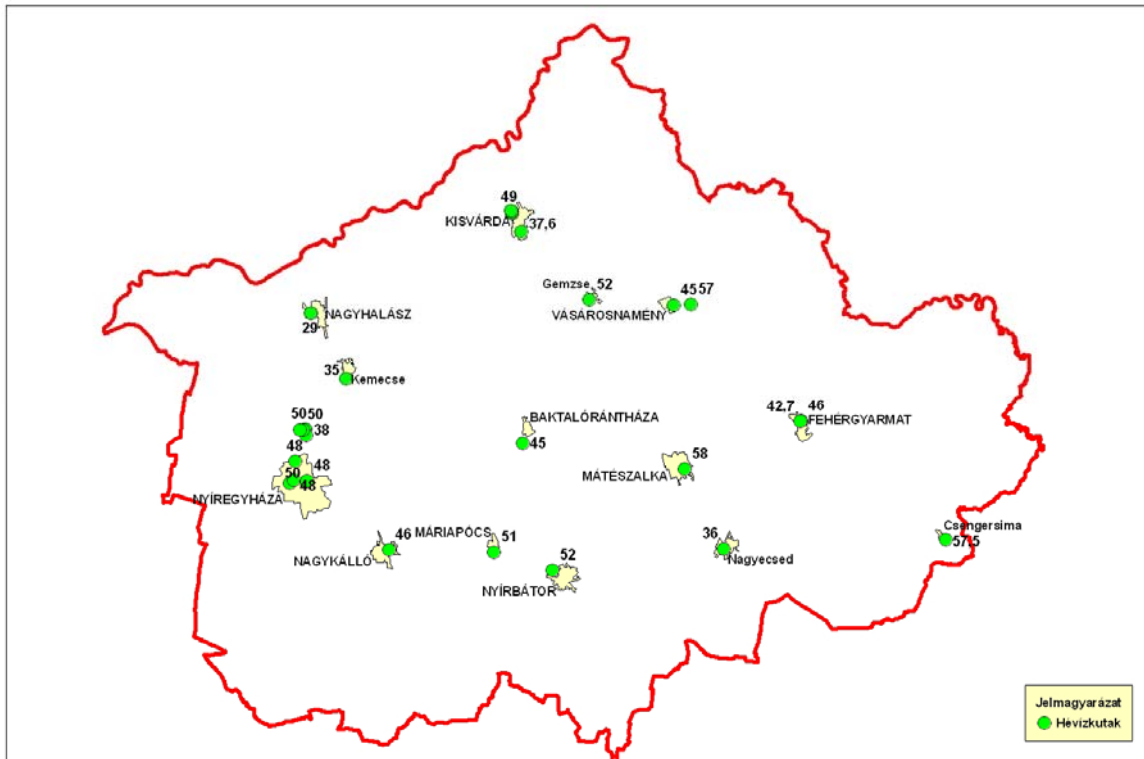
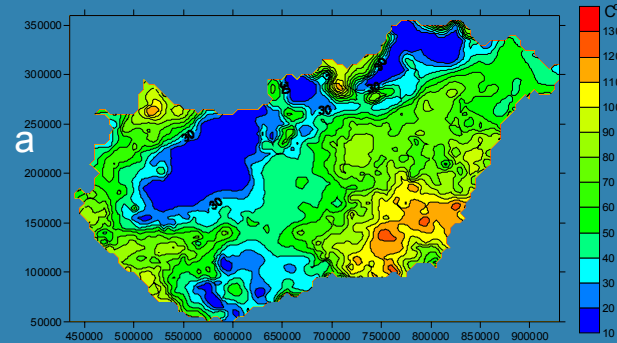
3. Egyéb vízminőségi problémák

- Rétegeredetű vízminőségi komponensek: arzén, ammónium, nitrát, nitrit, bór, fluorid, vas, mangán
- Egyéb veszélyes anyagok: növényvédőszer maradékok, olaj, szénhidrogén és szervesanyag, valamint nehézfém szennyezések.

Felszín alatti vizek - Hévíz

- A **hévizeket** elsősorban magasabb hőmérsékletük (a kifolyó víz hőmérséklete nagyobb, mint 30 °C) és nagy oldott anyag tartalmuk különbözteti meg a hideg rétegvizektől.
- Hőmérséklet eloszlás a felső-pannóniai réteg fekéjében:

A FETIKÖVIZIG működési területén található hévízkutak a kifolyó víz hőmérsékletével:

A 22 üzemelő hévízkút 20 kutat balneológiai, 1 kutat technológiai melegvízellátásra, 1 kutat ásványvíz palackozás területén hasznosítunk.

A víztestek állapotjavítását szolgáló intézkedések

Mennyiségi állapotot javító intézkedések

- A felszín alatti vizek mennyiségi állapotát kedvezőtlenül befolyásoló vízhasználatok korlátozása, megszüntetése, átalakítása
- Az engedély nélküli víztermelések ellenőrzése és a jelenleginél szigorúbb szankcionálása.
- Víztakarékos növénytermesztési módok (optimális növényfajták, öntözési technológiák)
- Művelési mód és/vagy művelési ág váltás síkvidéken belvív- és nitrát-érzékeny területeken

Kémiai állapotot javító intézkedések

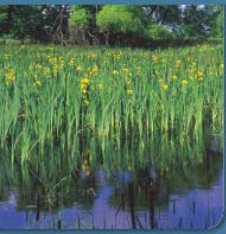
- Belterületi intézkedési csomag (hulladéklerakók rekultivációja, csapadékvíz elvezetés)
- Csatornázás és egyedi szennyvízelhelyezés - teljes intézkedési csomag
- Szennyezett területek kármentesítése (Kármentesítési Program)
- Szakszerű kútkiképzés, kútrekonstrukció

Felszín alatti vizektől függő élőhelyek állapotának javítása

- Élőhelyek feltárása, kezelési tervek készítése
- Felszín alatti víztől függő ökoszisztémák lokális rehabilitációja (vízkivétel korlátozása, vízpótlás)

Ivóvíz ellátás biztonságát célzó közvetlen intézkedések

- Ivóvízbázisok biztonságba helyezése és biztonságban tartása
- Ivóvízminőség-javító program végrehajtása az EU Ivóvíz Irányelvének megfelelően.

Átfogó, országos intézkedések

1. Vizsgálatok (környezeti hatásvizsgálatok)
2. Engedélyezési eljárások
3. Monitoring fejlesztése
4. Információk biztosítása, nyilvánosság
5. Költségmegtérülés elvének érvényesítése
6. Képességfejlesztés (K+F, szakemberképzés stb.)

